

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО І ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО
МИСТЕЦТВА ТА РЕСТАВРАЦІЇ

САМОСТІЙНА РОБОТА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ 1. «ГРАФІКА»

Для спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

Освітньо-професійна програма «Образотворче мистецтво»

Рівень вищої освіти: бакалавр

Автор:

асистент Плотнікова В.В.

Затверджено на засіданні кафедри
образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації
Протокол № 1 від “01” вересня 2019 р.

Івано-Франківськ

2019

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Пояснювальна записка
3. Структура самостійної роботи
4. Питання для самостійного опрацювання
5. Питання для самоконтролю знань по темах дисципліни
6. Рекомендовані підручники та посібники
7. Індивідуальна навчальна робота зі студентами
8. Тестові завдання для самоконтролю

1. ВСТУП

Навчальний курс «Спеціалізація 1.Графіка» – невід’ємна частина підготовки студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» в освоєнні графічної грамоти і має значний освітньо-виховний вплив на формування художнього смаку і становлення особистості вчителя образотворчого мистецтва, розвиток його творчих здібностей до художньої та педагогічної діяльності.

Графіка — різновид мистецтва, назва якого походить від грецького слова, що в перекладі означає «пишу, дряпаю, малюю». Графіку можна вважати основою всіх образотворчих мистецтв, адже основним засобом створення художнього образу у графіці виступає найпростіший для людини спосіб відтворення побаченого — лінія, штрих, які творять контур предмету або фігури.

Графіка як навчальна дисципліна має необмежені можливості для творчого розвитку студентів і позитивно впливає на формування їх творчих якостей і високої художньої культури.

Програмові завдання спрямовані на формування і розвиток композиційно-творчого мислення, виявлення художнього образу, концентрацію ідеї, синтез та організацію задуму у полі формату.

Метою навчального курсу є навчити студента практично оволодіти графічними техніками авторського друку, виробити знання, навички й уміння, які сприятимуть самостійному виконанню завдань у графічних техніках, навчити користуватися зображальними і виражальними засобами графіки; власне професійно підготувати фахівця з високим рівнем художньої майстерності щодо самостійного творчого вирішення завдань художньої і педагогічної діяльності.

Практична робота курсу побудована із завдань, що ґрунтуються на вмінні оволодіти способами створення естампа.

Тематика програмових завдань підібрана за педагогічним принципом, від простого до складного і складає цілісну систему, спрямовану на послідовне становлення професійних знань, вмінь, виховання активних творчих якостей педагога-художника.

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Однією із важливих складових вивчення спецкурсу «Графіка» у сучасній вищій школі є самостійна робота студентів. Під час навчального процесу вона сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, а також формує вміння навчатися і потяг до наукової роботи. Самостійна робота є основним засобом набуття знань у вільний від занять час.

Мета самостійної роботи – сприяти якнайглибшому засвоєнню студентами знань з дисципліни “Спеціалізація 1. Графіка”, ознайомити їх з основним понятійно-категоріальним апаратом.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи дають можливість студентам глибше ознайомитися з темами або окремими питаннями, які не були винесені на лекційні або практичні заняття. Вони передбачають опанування в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та наукових робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Спеціалізація 1. «Графіка» становить приблизно 2/3 часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти та науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень. Зміст самостійної роботи визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

У ході вивчення дисципліни студенти знайомляться з теоретико-методологічними засадами, предметом, об'єктом, метою, завданням та функціями навчального курсу.

В процесі викладання дисципліни студенти отримують знання з теорії, технології та технік графіки, навчаються правильному володінню

інструментами для гравіювання; умінню виконувати підготовчий етюд з натури для подальшого його опрацювання у власних творах, пошуку композиційних ескізів для завдання. та вміння самостійно аналізувати, комплексно вивчати та об'єктивно висвітлювати події та явища минулого, давати їм оцінку.

Загалом виконання зазначених аспектів дає можливість студентам:

- закомпонувати зображення, вибрати необхідний формат;
- побудувати зображення враховуючи форму і пропорції предметів, їх співвідношення у просторі, використовуючи за основу твору натурні замальовки;
- передавати на зображальній площині об'ємні, просторові і матеріальні якості предмета;
- вести роботу послідовно: від простого до складного, від великої форми до деталей;
- застосовувати метод роботи відношеннями;
- використовувати техніку роботи графічними матеріалами.
- визначати графічні техніки плоского друку;
- стилізувати пейзаж за допомогою плями;
- створювати структуру композиції за допомогою чорної, білої та сірої плям;
- визначати сюжетний центр у зображенні громадських та культових споруд;
- знаходити оптимальне структурно-пластичне рішення композиції;
- виявляти головне і другорядне в зображенні і підпорядковувати одне одному;
- передавати характер предмета, його матеріальність;
- володіти графічними техніками високого друку та їх виражальними засобами;
- підготувати «дошку» для гравіювання;
- гравіювати чорні і білі штрихи, володіти розтяжкою тону та фактури;
- визначати основні принципи техніки кольорового лінориту;
- виявляти образну цілісність та єдність мотиву через техніку лінориту.
- визначати особливості графічних технік обрізної та торцевої гравюри;
- володіти техніко-технологічними процесами створення гравюри на дереві, матеріалами та інструментами;

- створювати композицію вітальної листівки у техніці високого друку;
- готувати основу для гравюри.

Простежити:

• зв'язок дисципліни «Спеціалізація 1. «Графіка» з історією мистецтв, рисунком, живописом, основами графічного мистецтва та іншими фаховими дисциплінами.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни «Спеціалізація 1. «Графіка» спрямовані на те, щоб дати студентам знання не лише теоретичних основ, а й практичних навиків у творчій роботі.

Так, студенти в результаті освоєння матеріалів самостійної роботи повинні:

- мислити образно, площинно, створювати композицію, користуючись засобами виразності графіки – крапкою, штрихом, плямою;
- визначати графічні техніки плоского друку;
- визначати графічні техніки плоского друку;
- визначати графічні техніки високого друку;
- визначати графічні техніки глибокого друку;
- закомпонувати зображення, вибрати необхідний формат;
- побудувати зображення, враховуючи форму і пропорції предметів, їх співвідношення у просторі, використовуючи за основу твору натурні замальовки;
- мислити образно, площинно, створювати композицію, користуючись засобами виразності графіки, – крапкою, штрихом, плямою;
- застосовувати метод роботи відношеннями;
- стилізувати пейзаж за допомогою плями;
- створювати структуру композиції за допомогою чорної, білої та сірої плям;
- визначати сюжетний центр у зображенні громадських та культових споруд;
- знаходити оптимальне структурно-пластичне рішення композиції;
- виявляти головне і другорядне в зображенні і підпорядковувати одне одному;
- передавати характер предмета, його матеріальність;
- підготувати «дошку» для гравірування;

- володіти техніко-технологічними процесами створення гравюри на дереві, матеріалами та інструментами;
- створити композицію вітальної листівки у техніці високого друку;
- гравірувати чорні і білі штрихи, володіти розтяжкою тону та фактури;
- виявляти образну цілісність та єдність мотиву через техніку лінориту;
- підготувати основу для гравюри;
- передавати на зображальній площині об'ємні, просторові і матеріальні якості предмета;
- вести роботу послідовно: від простого до складного, від великої форми деталей;
- володіти виражальними засобами техніки лінориту;
- застосовувати матеріали та інструменти на практиці.
- підготувати «дошку» для гравірування;
- гравірувати чорні і білі штрихи, володіти розтяжкою тону та фактури;
- виявляти образну цілісність та єдність мотиву через техніку лінориту.

3. СТРУКТУРА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

3 НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ 1. «ГРАФІКА»

II курс

Назва теми	Кількість годин відведених на самостійну роботу	
	д.ф.н.	з.ф.н
Тема №1. Мета та завдання курсу «Графіка». Місце графіки як навчальної дисципліни в системі художньо-педагогічної підготовки фахівців образотворчого мистецтва. Унікальна графіка та засоби графічної мови. Крапка, лінія, штрих, силует, тон, контраст, ритм, акцент тощо.	-	14
Тема №2. Декоративна композиція натюрморту з предметів побуту.	68	86
Тема №3. Композиція натюрморту з квітами і фруктами.	68	90
Тема №4. Графічна композиція пейзажу на основі натурних замальовок.	73	89
Тема №5. Графічні техніки плоского друку. Літографія, монотипія та її різновиди.	-	14
Тема №6. Стилізація пейзажу за допомогою плями.	68	86
Тема №7. Тематичний натюрморт «Дари осені», «Різдво», «Великдень» тощо.	68	90
Тема №8. Творча робота в жанрі пейзажу.	73	89
Загалом	518	558

4. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

- Ксилографія (обрізна і торцева)
- Лінорит, гравюра на картоні та гравюра на сучасних матеріалах, цинкографія
- Особливості техніки лінориту (чорно-біла, тональна, кольорова).
- Виразальні та зображальні засоби техніки лінориту
- Матеріали та інструменти ксилографії та лінориту
- Особливості графічної техніки: обрізної та торцевої гравюри на дереві.
- Історія розвитку ксилографії
- Техніко-технологічні процеси створення гравюри на дереві
- Матеріали й інструменти для гравюри на металі
- Аналіз графічних творів українських (М.Бойчук, В.Касіян, О.Кульчицька, С.Конончук, Г.Якутович) та зарубіжних (А.Дюрер, В.Фаворський, О.Кравченко та ін.) авторів
- Майстри мистецтва сучасної гравюри
- Тон і фактура в графічній композиції
- Рисунок пером і тушшю, його зображальні та виразальні можливості
- Стилізація і трансформація форм у графічному зображенні
- Короткочасні замальовки предметів побуту пензлем чи пером.
- Способи формування стилю в графічній композиції
- Умовно-асоціативна графічна форма в композиції натюрморту, пейзажу

5. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАТЬ ПО ТЕМАХ ДИСЦИПЛІНИ

(II КУРС, 3 СЕМЕСТР)

Змістовий модуль 3. Місце графіки як навчальної дисципліни в системі художньо-педагогічної підготовки фахівців образотворчого мистецтва.

Лекція №1. Мета та завдання курсу «Графіка». Місце графіки як навчальної дисципліни в системі художньо-педагогічної підготовки фахівців образотворчого мистецтва. Унікальна графіка та засоби графічної мови. Крапка, лінія, штрих, силует, тон, контраст, ритм, акцент тощо.

Завдання для самостійної роботи:

- проаналізуйте різні графічні матеріали та їх виражальні засоби;
- наведіть приклади вдалих і помилкових художніх рішень при використанні певних графічних матеріалів;
- прослідкуйте залежність характеру лінії та штриха відносно до площини паперу.

Теми рефератів та індивідуальних навчально-дослідних завдань:

1. Тон і фактура в графічній композиції
2. Рисунок пером і тушшю, його зображальні та виражальні можливості
3. Стилізація і трансформація форм у графічному зображенні

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 1.1. Декоративна композиція натюрморту з предметів побуту.

Формат: А-3.

Матеріал: папір, туш, перо, пензель, рапідграф.

ЗАВДАННЯ: виконати три варіанти однієї композиції в лінійному, лінійно-плямовому, лінійно-плямовому і штриховому зображенні.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ:

1. Закомпонувати зображення від загальної і приблизної намітки всієї групи предметів, включаючи основу. Загальним означенням визначити основний розмір і місце на аркуші майбутнього зображення.
2. Знайшовши ідею в цілому, можна переходити до опрацювання деталей. Важливо пам'ятати про стилізацію та трансформацію природних форм, а також про необхідність порівняння великих та малих форм.
3. Оскільки виконання завдання полягає у виявленні композиції натюрморту в лінійному, лінійно-плямовому та штриховому зображеннях, важливо дослідити характер використаної лінії, ритму штрихів та плям.
4. На практиці завдання виконати інструментами, такими як перо та пензель.

Перо як інструмент рисування має великі можливості і є чудовою школою формування графічного зображення, школою тренування руки та ока. Техніка рисунка пером потребує одночасного виразного зображення, особливо в лінійному рисунку. Чіткість ліній у рисунку пером робить його найбільш зручним для графічного мистецтва.

Використовуючи сталеве перо як інструмент можна досягти виразного зображення. У процесі навчання мистецтва рисунка пером, треба приділяти увагу питанням техніки

виконання, спрямовувати зусилля на вивчення різних властивостей паперу та можливостей матеріалу, інструмента, щоб в подальшому вміло їх використовувати в практичній діяльності.

Структура графічної форми в техніці туш-перо створюється за допомогою лінії, штриха, плями. Рисунок тушшю можна здійснювати саморобною паличкою із дерева, очеретяною, бамбуковою паличкою, гусячим пером, пензлем, цим самим виконуючи різні малюнки, ілюстрації, використовуючи конкретний прийом та спосіб зображення відповідно до задуму та сюжету композиції.

Індивідуальні навчально - творчі домашні завдання:

- зробити короткочасні замальовки предметів побуту пензлем чи пером.

Завдання для самостійної роботи № 1. Виконати натюрморт з предметів побуту м'якими матеріалами.

Формат: А-3.

Матеріал: папір, вугілля, сангіна, сепія, соус.

Завдання 1.2. Композиція натюрморту з квітами і фруктами.

Формат: за вибором студента.

Матеріал: папір, акварель.

ЗАВДАННЯ: створити графічну композицію натюрморту на основі постановки. Виконати завдання технікою акварельної монотипії.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ:

1. Закомпонувати зображення від загальної намітки.
2. Намітити легкими лініями всю групу предметів, не вимальовуючи конкретно.
3. Розпочати пошук маси кожного предмета, використовуючи допоміжні лінії.
4. Встановити пропорції кожного предмета, опрацювати кожну із деталей.
5. Виконати завдання у техніці акварельної монотипії.

Техніка **монотипії** - це техніка, коли за допомогою відбивання (друкування) отримують лише один екземпляр. Монотипія може виконуватись не лише аквареллю, а й олійними та друкарськими фарбами. Друкується зображення на папері, що може бути найрізноманітнішим. Для виконання монотипії слід мати пластинку з металу (скла, кераміки, пластмаси), папір для чорновика та чистого відбитка, олівець, фарбу, фото-валик, мило, кілька газет, ножиці та тканину.

Технологія виконання: створюється олівцем малюнок, акуратно переноситься на чистий папір (з урахуванням дзеркального відображення), готовий малюнок кладеться під скло; фарба (акварель) розмішується з мильною водою та покриває виділені фрагменти композиції. Якщо малюнок і папір, приготовлений до друку, вологий, можна приступати до відбивання. На папір кладеться газета і злегка притискається пальцями по всій площині. Піднявши кінець паперу, можна пересвідчитись чи добре відбитий малюнок.

Відмінність у виконанні монотипії олійними фарбами полягає у тому, що треба використовувати розчинник №1, скипидар, пінен. Проте є ще інший спосіб обробки паперу, не водою, а розчинником.

Монотипія, що виконується паличкою, потребує пластинки добре відшліфованого лінолеуму. На пластинку наноситься друкарська або олійна фарба рівномірним шаром. Малюнок виконується паличкою з загостреним вістря (тобто малюнок «біле на темному»). Виконаний малюнок покривається папером, а папір закріплюється кнопками. Відтискуємо малюнок і даємо просохнути.

Індивідуальні навчально - творчі домашні завдання:

- виконати графічне зображення фруктів різними графічними матеріалами в їхньому поєднанні;
- виконати декоративне зображення із застосуванням різних прийомів та способів графічного відтворення природних форм стилізованого характеру.

Завдання 1.3. Графічна композиція пейзажу на основі натурних замальовок.

Формат: за вибором студента.

Матеріал: папір, олія.

ЗАВДАННЯ: Створити на основі натурних замальовок та етюдів графічну композицію пейзажного мотиву, що передає його стан через динаміку чи статику елементів структури зображення. Завдання виконати технікою монотипії олійними фарбами.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ:

1. На основі натурних замальовок закомпонувати зображення на площині паперу.
2. Опрацювати кожну із деталей зокрема та в комплексі.
3. Завершивши ескіз, необхідно за допомогою кальки відтворити його дзеркальне відображення.
4. Техніка монотипії олійними фарбами.

Технологія виконання роботи є аналогічною до процесу створення акварельної монотипії. Олійна монотипія – це перш за все, рисування пензлем без попереднього виконаного абрисного рисунка олівцем. Абрисний рисунок наноситься пензлем нейтральним кольором на відшліфовану поліровану печатну основу. Відтак дають рисунку просохнути і лише потім швидко пишуть сюжет, не даючи олійному шару затвердіти. Олійні фарби розріджують розчинником і пишуть пензлем так само, як аквареллю. Корпусне письмо і нанесені густі пастозні мазки під тиском валиків офортного станка будуть розчавлюватись і протягуватись на папері, руйнуючи структуру зображення.

В олійній монотипії зображення необхідно виконувати від темного до світлого. Найбільш світлі кольори перебивають в останню чергу. Полиски протирають паперовою розтушовкою. Інструменти для олійної монотипії – м'які та щетинові пензлі, мастихіни, картони, ганчірки. Для друку необхідно використовувати вологий папір, змочений не у воді, а у розчиннику. Всілякі досягнення в техніці монотипії мають сенс лише в тому випадку, якщо вони спрямовані на вирішення творчих завдань і повністю підпорядковані меті художнього задуму.

Завдання для самостійної роботи № 2. Виконати серію натурних замальовок та етюдів міського чи сільського пейзажу.

Формат: за вибором студента.

Матеріал: папір, вугілля, сангіна, сепія, соус, туш, акварель, полотно, олія.

Завдання для самостійної роботи № 3. Розробити ескіз декоративної композиції пейзажу на основі інтерпретації натурних замальовок та етюдів міського чи сільського пейзажу.

Формат: А-3.

Матеріал: папір, туш, акварель гуаш, акрил

(II КУРС, 4 СЕМЕСТР)

Змістовий модуль 2. Графічні техніки плоского друку

Лекція №2. Графічні техніки плоского друку.

Літографія, монотипія та її різновиди. Офсет. Історія розвитку літографії, монотипії, офсету. Зображальні і виражальні засоби технік плоского друку.

Теми рефератів та індивідуальних навчально-дослідних завдань:

1. Способи формування стилю в графічній композиції
2. Умовно-асоціативна графічна форма в композиції натюрморту, пейзажу

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 2.1. Стилзація пейзажу за допомогою плями.

Формат: за вибором студента.

Матеріал: папір, типографські фарби.

ЗАВДАННЯ: на основі натурних замальовок створити композицію пейзажу.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ:

1. Формоутворення елементів структури композиції здійснити за допомогою чорної, білої і сірої плями.
2. Виявити декоративну сутність графічної форми, образу, мотиву.
3. Завдання виконати технікою монотипії типографськими фарбами.

Завдання для самостійної роботи № 1. Виконати натурні замальовки міського пейзажу м'якими матеріалами.

Формат: за вибором студента.

Матеріал: папір, вугілля, сангіна, сепія, соус.

Завдання для самостійної роботи № 2. Розробити ескіз міського пейзажу і виконати технікою монотипії за вибором студента.

Формат: А-3.

Матеріал: папір, олія, акварель, типографські фарби.

Завдання 2.2. Тематичний натюрморт «Дари осені», «Різдво», «Великдень» тощо.

Формат: за вибором студента.

Матеріал: папір, типографські фарби.

ЗАВДАННЯ: створити декоративну композицію натюрморту, мета якої - виразити образність, пластичність, декоративність, фактурність в інтерпретації зображальними і виражальними засобами графіки. Завдання виконати технікою монотипії типографськими фарбами.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ:

1. Закомпонувати зображення від загальної намітки.
2. Намітити легкими лініями всю групу предметів, не вимальовуючи конкретно.
3. Розпочати пошук маси кожного предмета, використовуючи допоміжні лінії.
4. Встановити пропорції кожного предмета, опрацювати кожну із деталей, зважаючи на поставлене завдання зображення натюрморту, присвяченого певній тематиці.
5. Виконати завдання у техніці монотипії друкарськими фарбами.

Порядок виконання:

Підготувати скляну чи металеву пластину;

- Друкарську фарбу розкатати на склі до утворення рівномірного шару;
- Обрати папір трохи більший, ніж пластина;
- Верхній край паперу приклеїти із зворотнього боку пластини, а нижній – закріпити кнопками чи скотчем;
- Папір класти на форму і кріпити дуже обережно, не торкаючись до нього;
- Перед тим як класти папір, необхідно виконати абрисний малюнок кольоровим олівцем у дзеркальному відображенні.
Рисунок має бути виконаний дуже легкими лініями;
- Для роботи слід використовувати підставку, за допомогою якої можна вільно тримати пензель над папером;
- В місцях, де проведено лінії, прорисовується зображення, на зворотньому боці аркуша залишається слід від фарби. Фарба повторює рисунок олівцем, але в дзеркальному відображенні;
- Коли роботу закінчено, то аркуш знімають і кладуть на рівну поверхню, щоб зображення просохло.

Завдання для самостійної роботи № 3 . Етюди голови людини в трьох положеннях. Завдання виконати технікою монотипії типографськими фарбами.

Формат: А-3.

Матеріал: папір, типографські фарби.

Завдання 2.3. Творча робота в жанрі пейзажу.

Формат: А-3.

Матеріал: за вибором студента.

ЗАВДАННЯ: виконати творчу роботу в жанрі пейзажу. Техніка виконання -монотипія

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ:

1. Обрати для зображення власну графічну замальовку чи фото громадської або культової споруди.
2. У структурі композиції обов'язково зосередити увагу на сюжетному центрі-громадській чи культовій споруді.
3. Опрацювати композицію, шляхом введення чорних, білих та сірих плям.
4. Обрати вид монотипії для виконання завдання.

Завдання для самостійної роботи № 4. Опрацювання рекомендованої літератури до Змістового модуля.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ПІДРУЧНИКИ І НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ

1. Белецкий П.А. Георгий Иванович Нарбут / П.А. Белецкий. – Л.:Искусство, 1985. – 238с.
2. Белічко Ю. Георгій В'ячеславович Якутович / Ю.Белічко. – К.:Мистецтво, 1968. – 87с.
3. Боголюбський Н.Я.Техніка офорта / Н.Я. Боголюбський, А.В. Чебикін. – К.:Вища школа, 1978. – 140с.
4. Владич Л. Василь Касіянін / Л.Владич. – К.:мистецтво, 1977. – 247с.
5. В'юник А.О. Екслібриси українських художників / А.О.В'юник. - К.: Мистецтво, 1977. – 247с.
6. В'юник А.О. Українська графіка ХІ – початку ХХ ст/ А.О.В'юник.– К.:Мистецтво, 1994. – 328с.
7. Дорош А.Ю., Костюк С.П., Крушельницька Л.І. Іван Крушельницький. Графіка: Альбом – каталог. – Львів, 2004. – 43с.
8. Еренбург И.Г., Алпатов М.В. Графика Пикассо / И.Г.Еренбург, М.В. Алпатов. – М.:Искусство, 1968. – 186с.
9. Жолтовський П.М. Малюнки Києво - Лаврської іконописної майстерні / П.М. Жолтовський. – К.:Наукова думка, 1982. – 287с.
- 10.Журов А.П.Гравюра на дереві /А.П. Журов, Е.М. Третьякова. - М.: Изобразительное Искусство, 1986. – 160с.
- 11.Звонцов В.М.Офорт/ В.М. Звонцов, В.И. Шистко. - М.: Искусство, 1971. – 184с.
- 12.Ковтун Е.Ф. Что такое эстамп/Е.Ф. Ковтун. - Л.:Художник РСФСР, 1963. – 95с.
- 13.Кункіна Р.З., Сергій Конончук. Графіка / Р.З. Кункіна, Н.П.Францева,. – К.:Мистецтво, 1988. – 104с.
- 14.Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ століття /О.Лагутенко.– К.:Грані-Т, 2006, - 240с.
- 15.Логвин. Г.Н. З глибин. Гравюри українських стародруків ХVІ – ХVІІІст/ Г.Н. Логвин. – К.:Дніпро, 1990. – 707с.
- 16.Минаев Е.Н. Екслібрис/Е.Н. Минаев, С.П. Фортинский. – М.:Книга, 1970. – 239с.
- 17.Очерки о истории и технике гравюры. – М.:Изобразительное искусство, 1987. – 688с.
- 18.Степовик Д.В. Леонтій Тарасевич і українське мистецтво барокко/ Д.В. Степовик. – К.:Наукова думка, 1986. – 235с.
- 19.Степовик Д.В. Українська графіка ХVІ – ХVІІІ століть/ Д.В. Степовик. – К.:Наукова думка. 1982. – 331с.
- 20.Суворов П.И. Искусство литографии/П.И. Суворов. – М.:Искусство, 1964. – 342с.
- 21.Турченко Ю.Я. Український естамп/ Ю.Я. Турченко. – К.:Наукова думка, 1964. – 235с.

22. Турова В.В. Что такое гравюра/ В.В. Турова В.В. – М.:Изобразительное искусство, 1986. – 160с.
23. Хвостенко В.Є. Техніки авторського друку / В.Є. Хвостенко.- Харків:Колорит, 2004. – 82с.
24. Ямщиков С.В. Новые открытия советских реставраторов. Японская гравюра /С.В. Ямщиков – М.:Советский художник, 1979. – 144с.
25. Яців Р.М. Львівська графіка/Р.М. Яців. – К.:Наукова думка, 1992. – 119с.

7. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА ЗІ СТУДЕНТАМИ

Індивідуальні навчально - творчі домашні завдання:

- Тон і фактура в графічній композиції
- Рисунок пером і тушшю, його зображальні та виражальні можливості
- Стилзація і трансформація форм у графічному зображенні
- Короткочасні замальовки предметів побуту пензлем чи пером.
- Графічне зображення фруктів різними графічними матеріалами в їхньому поєднанні
- Декоративне зображення із застосуванням різних прийомів та способів графічного відтворення природних форм стилізованого характеру.
- Способи формування стилю в графічній композиції
- Умовно-асоціативна графічна форма в композиції натюрморту, пейзажу, портрету

Методичні рекомендації щодо підготовки реферативної роботи об'ємом 12 сторінок включають в себе застосування відповідної методології.

Структура написання студентом реферату складається із наступних семи обов'язкових елементів:

- Вступна частина;
- Аналіз використаної літератури по темі (на 2-3 абзаци);
- Характеристика обраної теми та перспективність її дослідження;
- Визначити основні параметри викладу матеріалу;
- Навести історичний ілюстративний матеріал, що підтверджує вашу аргументаційну базу;
- Висновки;
- Список використаної літератури.

Критерії оцінювання реферату

Критерії	Для заліку
Глибоке розкриття проблеми, з відображенням авторської позиції	12-15 балів
Обгрунтоване розкриття проблеми	9-11 балів
Тема розкрита неповно	6-8 балів
Реферат суто компілятивного рівня	3-5 балів
Розкритий лише окремий аспект	1-2 бали
Реферат не зарахований	0 балів

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. До технік високого друку відносять

- а) офорт,ксилографію,монотипію
- б)ксилографію,літографію,дереворит
- в)дереворіз, дереворит, ксилографію та ліногравюру
- г)дереворіз,ксилографію,офорт

2. Принцип високого друку полягає в тому,що

- а)що всі місця дошки чи лінолеуму, які будуть друкуватись, заглиблюють, вирізуючи їх ножом або штихилем
- б) фарба лягає тільки на заглиблених місцях і під час друку в машині або при ручному тисненні переходить на папір
- в) що всі місця дошки чи лінолеуму, які не будуть друкуватись, заглиблюють, вирізуючи їх ножом або штихилем
- г) фарба лягає тільки в окремих заглиблених місцях і при тисненні переходить на папір

3. Найдавніший спосіб високого друку відомий у Китаї ще в IX столітті, звідки він у XIV столітті потрапив до Європи є

- а) офорт
- б)літографія
- в) дереворіз
- г) лінорит

4. Для дереворізу беруть

- а) сухе грушеве дерево
- б) тільки липове дерево
- в)сухе грушеве дерево, яблуневе, липове або горіхове дерево, розпиляне вздовж за волокнами деревини
- г) тільки горіхове дерево,розпиляне вздовж за волокнами деревини

5.Висота дошки у дереворізі повинна мати висоту

- а) 23 мм
- б) 24 мм
- в)42 мм
- г) 43 мм

6.Майстер гравюри на міді англійський ілюстратор Томас Бюїк у 1771 році подав на

конкурс першу спробу гравюри на самшитовому дереві, відкривши нову техніку високого друку, що має назву

- а) дереворит (репродукційна ксилографія)
- б) дереворіз
- в) офорт
- г) гравюра на міді

7. Ксилографія – це...

- а) гравюра на дереві, найдревніша техніка гравірування
- б) гравюра на металі
- в) гравюра на літографському камені
- г) гравюра на лінолеумі

8. У Європі ксилографія з'явилася в ... столітті

- а) XV
- б) XVI
- в) XVIII
- г) XIX

9. На які види поділяється графіка ?

- а) оригінальна, тиражна
- б) кольорова, тональна, лінійна
- в) портретна, пейзажна, анімалістична
- г) оригінальна, кольорова, тиражна

10. Вид гравюри, матеріалом для виготовлення форми в якому служить метал, має назву:

- а) офорт
- б) ксилографія
- в) літографія
- г) лінорит

11. Техніки друку, що існують у гравюрі:

- а) плоска, висока, глибока
- б) плоска, об'ємна
- в) висока, низька
- г) висока, плоска, об'ємна

12. Гравюра на картоні (фр. *gravure* від *graver* - вирізати, створювати рельєф) - різновид естампа, виконаного в техніці

- а) високого друку
- б) плоского друку
- в) глибокого друку
- г) об'ємного друку

13. Цинкографія - фотомеханічний процес виготовлення кліше (ілюстраційних форм високого друку) шляхом

- а) фотографічного перенесення зображення на цинкову або іншу пластину, поверхня якої потім піддається тому, що травиться кислотою в пробільних ділянках зображення
- б) гравірування на дереві
- в) продряпування тонкої плівки кислотнo-захисного шару лаку з надзвичайною легкістю
- г) виконання малюнку на камені олівцем чи фарбою

14. При відтворенні кольорових оригіналів у техніці цинкографії виготовляють зазвичай кольороподілених кліше

- а) 4
- б) 3
- в) 5
- г) 2

15. Перші гравюри на лінолеумі виконані на початку.... століття

- а) XX

- б) XIX
- в) XVI
- г) XVIII

16. Оптимальна товщина пластику для гравюри з високим друком – ... мм.

- а) 3
- б) 5
- в) 7
- г) 10

17. Поглиблення на лінолеумі робляться різних профілів і розмірів

- а) штихелями
- б) офортними голками
- в) канцелярськими ножами
- г) графітними олівцями

18. Ліногравюра - це графічна техніка... друку

- а) високого
- б) плоского
- в) глибокого
- г) об'ємного

19. Перед роботою..... шліфують пемзою або наждачним папером, поливаючи водою, спочатку вздовж, а потім впоперек.

- а) лінолеум
- б) дошку
- в) камінь
- г) мідну пластину

20. Під час технічного виконання гравюри на лінолеумі відповідно до техніки безпеки ліва рука гравера повинна

- а) знаходитись нижче правої, ріжучої руки, та підтримувати лінолеум під час роботи
- б) знаходитись поруч із інструментом (різцем)
- в) підтримувати праву руку під час здійснення рухів різцем
- г) бути незадіяна у технічному процесі виконання гравюри